

Επίσκοπος Μελιτηνής Μάξιμος: Η Δίψα του Άδη

/ Γνώμες

Η Δίψα του Άδη

[Μάξιμος Παφίλης, Επίσκοπος Μελιτηνής](#)

Ομιλία στην ευαγγελική περικοπή Λουκά ις´ 19-31.

Τι είναι ο πυλώνας και τι το χάσμα; Μπορεί να είναι ο τόπος όπου ο ένας βλέπει, ενώ ο άλλος δεν διακρίνεται, ο ένας ζει μέσα στο φως της δικής του λαμπρότητας, και ο άλλος κείται μέσα στη σκιά που η λαμπρότητα δημιουργεί, σκιά ψυχρή και βαθιά. Ο πυλώνας του πλουσίου, εκείνο το πέτρινο όριο της οικίας, ήταν ήδη το ίδιο το χάσμα, ένα σχοινί σαν πλεγμένο από καυτή άμμο, που κανένα χέρι δεν μπορεί να πιαστεί. Το χάσμα είναι ένας τρόπος του βλέπειν, ή μάλλον, ένας τρόπος του να μην βλέπεις, που υπερβαίνει κατά πολύ το γεωγραφικό

διάστημα. Αυτός ο πλούσιος, «ἄνθρωπός τις», σαν ένας ανώνυμος ρόλος σε τραγωδία, χωρίς να έχει δικό του όνομα σε αυτή τη ζωή, γνωστός μόνο από τα εξωτερικά, φορούσε την πορφύρα σαν να ήταν δέρμα, υγρό, βαρύ και πυκνό, που πνίγει το φως πριν φτάσει στον πτωχό, και το βύσσο, ένα λεπτό ύφασμα που έκρυβε κυρίως το βάθος της κενής του ψυχής, πέρα από το ίδιο το σώμα.

Η ζωή του ήταν καθημερινή ευφροσύνη, μια λαμπρότητα επιμελώς συντεθειμένη, δημόσια χαρά, πανηγύρι των αισθήσεων, ενώ εσωτερικά τίποτα, μια βαθιά σιγή κάτω από τον κτύπο των κυμβάλων. Ο πλούτος του ήταν ένα καρκίνωμα με βελούδινη υφή, προσκολλημένο στον αιώνα, αγκιστρωμένο στη σάρκα του χρόνου, που τρεφόταν από την ίδια του την αδιαφορία. Νόμιζε ότι εξουσιάζει τα χρήματα, αλλά τα χρήματα τον εξουσίαζαν, ένα πλοίο γεμάτο χρυσάφι που βυθιζόταν ήδη πριν από τον θάνατο, τραβώντας τον σε σκοτεινό βυθό από το ίδιο το βάρος της λαμπρότητας. Αυτή τη λάμψη που κρυφά όλοι επιζητούμε, λες και δεν θα βουλιάξει και το δικό μας καράβι αργά ή γρήγορα... Και ο Λάζαρος ήταν πεταμένος, απόρριμμα ζωής, σαν πέτρα, σαν άχρηστο σκεύος, ξεπερνώντας την ιδιότητα του ανθρώπου, γεμάτος πληγές, το σώμα του μια σιωπηλή διαμαρτυρία γραμμένη σε σάρκα που φθειρόταν. Ο ένας είχε τα πάντα και δεν ήταν κανείς, ο άλλος δεν είχε τίποτα εκτός από το όνομά του.

Το όνομά του ήταν Λάζαρος, που ερμηνεύεται «Θεός βοηθός». Μέσα στην απουσία κάθε ανθρώπινης βοήθειας, μόνο το όνομά του μαρτυρούσε την παρουσία του Θεού. Ο πλούσιος, μέσα στην αυτάρκειά του, στερούνταν ονόματος. Ο πτωχός όμως, μέσα στο μηδέν του, είχε το παν, είχε τη σχέση, είχε το όνομα. Και επιθυμούσε να χορτάσει με τα ψίχουλα, όπως η ψυχή του πλουσίου απέβαλλε κάθε σκέψη για τον έξω κόσμο, για τον άλλον. Και τα σκυλιά έρχονταν, οι μόνοι αγγελιοφόροι που έγλειφαν τις πληγές που ο πλούσιος έβλεπε ίσως ως μια αισθητική κηλίδα πάνω στο μάρμαρο της αυλής, ως οπτική ενόχληση. Νομίζω ότι τα νύχια των νεκρών ήδη ψηλαφούσαν την ψυχή αυτού του πλουσίου, κι ως αισθανόταν εκείνος μόνο την απαλή αφή του βύσσου.

Συνέβη λοιπόν να πεθάνουν. Ο θάνατος τα εξισώνει όλα, ή μάλλον, αποκαλύπτει τον καθένα ποιος είναι, απογυμνώνει τον άνθρωπο από τις προσωπίδες της πορφύρας και των ελκών. Τον πτωχό τον μετέφεραν οι άγγελοι στον κόλπο του Αβραάμ, έναν λιμένα αόρατο, όπου οι σκιές του πόνου σιωπηλά ξεβράζονται, όπου η ψυχή αναπαύεται στη μετοχή της αγάπης, την οποία αναζητούσε. Ο πλούσιος όμως πέθανε και ετάφη. Μόνο αυτό. Ετάφη. Η ταφή του ήταν μόνο τέλος, στερημένη από κάθε αρχή. Η πορφύρα του σάπισε, ο βύσσος καταβροχθίστηκε από τα σκουλήκια, τα χαρτονομίσματά του, σαν νεκρά φύλλα πάνω σε μάρμαρο, σαπίζουν μέσα στον τάφο.

Μέσα στον Άδη, εκεί, στον τόπο της γυμνής αλήθειας, ανακτά την όραση, ανακτά τη φωνή, ανακτά τη μνήμη, αλλά όλα αυτά μόνο για να πονά. Βλέπει τον Αβραάμ και τον Λάζαρο. Και αυτή η θέα είναι αβάστακτη, η θεωρία της αγάπης που αρνήθηκε. Η φλόγα που αισθανόταν δεν ήταν άλλο παρά η μνήμη της αβύσσου μεταμορφωμένη σε τέφρα, μια δεινή δίψα χωρίς υγρασία. «ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ» (Λουκ. 16,24). Η φλόγα ήταν η ίδια του η ζωή, η περασμένη, που έκαιγε τώρα τη συνείδησή του χωρίς παρηγοριά. Και η γλώσσα του, που παλιά γευόταν τα λαμπρά δείπνα, τώρα ένα αποξηραμένο φύλλο χαρτιού, ζητούσε μια σταγόνα μελάνης για να γράψει το πόσο μετάνιωσε, μια σταγόνα νερό για να δροσίσει τη μνήμη.

Και φωνάζοντας είπε: «Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον...» (Λουκ. 16,24). Ακόμα και τώρα θεωρεί δούλο τον Λάζαρο, ακόμα και τώρα νομίζει ότι μπορεί να έχει υπηρέτες, ακόμα και τώρα μετρά τον εκεί κόσμο με τα μέτρα αυτού του κόσμου, όπου άλλοι εξουσιάζουν και άλλοι διακονούν. Όμως η ικεσία είναι ανώφελη... Η απόκριση του Πατριάρχη κόβει κάθε ελπίδα: «Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου...» (Λουκ. 16,25). Η μνήμη γίνεται κόλαση. Απέλαβες τα αγαθὰ σου, αυτά που εσύ θεωρούσες αγαθὰ, και ο Λάζαρος ομοίως τα κακὰ. Τώρα όμως οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί. Ο καιρός του ελέους πέρασε. Όπως γράφει ο σοφός Λεόντιος ο Βυζάντιος, αναλύοντας αυτή την απόνοια, «οὐ γὰρ εἶ ἄξιος τοῦτον καλέσαι πατέρα, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀνελεήμονά σου τρόπον υἱὸς εἶ σκότους καὶ γεέννης».[1] Ο Λεόντιος βλέπει οξυδερκώς ότι και ο ίδιος ο Αβραάμ ήταν πλούσιος, αλλά ο πλούτος του, που δεν τον έβλαψε, έγινε ὄργανο αγάπης, καθώς μελετούσε τη φιλοξενία, έχοντας στήσει τη σκηνή του πλάι στον δρόμο, ώστε κανείς να μην του ξεφύγει, σε αντίθεση με τον πλούτο του ανώνυμου πλουσίου που ήταν τείχος αποκλεισμού.

Ο πλούσιος, αν και βρισκόταν στη φλόγα, ακόμα αρνείται την πραγματικότητα του χάσματος, ή μάλλον, αρνείται την αιτία του. Ζητά τώρα ένα θαύμα, ένα τρανό σημείο για τους αδελφούς του, ξεπερνώντας το αίτημα ελέους για τον εαυτό του.

«Πέμψον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου...» (Λουκ. 16,27-28) «ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.» (Λουκ. 16,30). Ακόμα τον κυριεύει η πλάνη του ορατού. Ζητά λογική απόδειξη, ένα θαύμα που ταράζει τις αισθήσεις, ὥστε η πίστη να στηρίζεται στην τετράγωνη λογική, αγνοώντας ὅτι αὐτή η πίστη εἶναι κίνδυνος και απεξάρτηση ἀπὸ τις εγκόσμιες βεβαιότητες, ἕνα ἄλμα στο κενὸ της θείας ὑπόσχεσης.[2] Ο πλούσιος θέλει ὁ ἄνθρωπος να πειστεῖ μέσω της λογικής των τρανταχτῶν αποδείξεων, μέσω του φόβου που φέρνει το φάντασμα του νεκροῦ.

Αλλά ὁ Αβραάμ ἀπαντᾷ σταθερά, ἀποκαλύπτοντας τὸν μόνον δρόμο της μετάνοιας. «Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.» (Λουκ. 16,29). Οἱ λόγοι των αγίων ἀνδρῶν, ἡ Γραφή, εἶναι ἱκανὸς κανὼνας για να σωθοῦν οἱ πιστοί, χωρὶς να χρειάζεται καμία προσθήκη ἀπὸ τὸν Ἄδῃ.[3] Ἡ ἀλήθεια ψιθυρίζεται στους λόγους των προφητῶν, στην καθημερινή ἀκοή του θείου λόγου, ξεπερνώντας την ἀνάγκη για φαντάσματα ἢ τέρατα. Φαίνεται ὅτι ἡ πώρωση της ψυχῆς εἶναι τελικά μια ἐκούσια ἀρνήση στο κάλεσμα του Θεοῦ, υπερβαίνοντας την ἀπλή ἀμάθεια. Το γέλιο του πλουσίου, ὅταν ἦταν ἀκόμα στον κόσμον, ἦταν μια τσιμπίδα, τρυφερή ἴσως, που τραβούσε σιωπηλά την ψυχὴ του στο σκοτάδι. Κι ἔτσι, ἡ καθημερινότητα, γλυκιά και ἀνέμελη, οδηγεῖ σε δρόμον ἀδιέξοδο.

Το χάσμα στηρίχθηκε ἐδῶ, κοντὰ στον πυλῶνα. Ἀς μην πλανώμαστε. Στηρίχθηκε στη σιωπὴ του πλουσίου και στην οδύνη του πτωχοῦ, στην πορφύρα που δεν μπορούσε να καλύψει την πληγὴ, και στα σκυλιά που ἦταν τὰ μόνον που θεράπευαν αὐτό που ὁ ἄνθρωπος ἀγνόησε.

Επιτρέπεται ἡ αναδημοσίευση με τὴν προϋπόθεση αναφοράς του ονόματος του συγγραφέα, Επισκόπου Μελιτηνῆς Μαξίμου Παφίλη.

[1] [Λεόντιος Βυζάντιος](#), *Τὰ Εὕρισκόμενα Πάντα*, ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*, ἐπιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 86b (Paris: J.-P. Migne, 1860), 448.

[2] Ἰωάννης Καραβιδόπουλος, *Κυριακοδρόμιον καὶ Ἑορτοδρόμιον: Γραπτὰ κηρύγματα βιβλικῶν θεολόγων στὰ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα*, Νέα Ἔκδοσις (Ἀθήνα: Ἄρτος Ζωῆς, 2022), 71.

[3] [John Bunyan](#), *The Entire Works of John Bunyan*, ἐπιμ. Henry Stebbing, τ. 1 (London: James S. Virtue, 1859), 163.